

Hallituksen esitys laeiksi potilasvahinkolain ja korkolain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi potilasvahinkolakia siten, että nykyisin sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva potilasvahinkolautakunta siirrettäisiin potilasvakuutusjärjestelmän itsenäiseksi asiantuntijaelimeksi, jonka toiminta rahoitettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaisesti potilasvakuutusyhdistyksen varoista. Potilasvahinkolautakunnasta annetussa asetuksessa säädetäisiin tarkemmin yksityiskohdista. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi korvauksille mak-

settavaa viivästyskorkoa koskeva säännös. Tähän liittyen korkolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että potilasvakuutus suljetaan muiden lakisääteisten vakuutusten tavoin lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	3. Voimaantulo	7
1. Nykytila ja ehdotetut muutokset	3	LAKIEHDOTUKSET	7
2. Esityksen vaikutukset	5	1. Laki potilasvahinkolain muuttamisesta	7
3. Asian valmistelu	5	2. Laki korkolain 1 §:n muuttamisesta	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6	LIITE	10
1. Lakiehdotusten perustelut	6	Rinnakkaistekstit	10
1.1. Potilasvahinkolaki	6	1. Laki potilasvahinkolain muuttamisesta	10
1.2. Korkolaki	7	2. Laki korkolain 1 §:n muuttamisesta	13
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	7		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Potilaiden oikeusturvan parantamiseksi on välttämätöntä, että potilasvahinkolautakuntaan tulevien asioiden käsittelynopeutta lisätään nykyisestään. Esityksen tavoitteena on parantaa potilasvahinkolautakunnan toimintakykyä ja asioiden käsittelyvalmiutta varmistamalla lautakunnalle riittävä rahoitus voimavarojen lisäämiseen. Samalla yhdenmukaistetaan potilasvakuutusjärjestelmän organisaatio muiden vastaavien vakuutusjärjestelmien kanssa siten, että potilasvahinkolautakunnan puolueettomuus sekä itsenäinen asiantuntija-asema oikeusuojaelimenä säilytetään.

Potilasvahinkolaki (585/86) tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 1987. Lain mukaan suoritetaan korvausta terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutuneesta henkilövahingosta eli potilasvahingosta. Kaikilla terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavilla on oltava tämän lain mukainen vakuutus potilasvahingon varalta. Kaikkien potilasvakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden on oltava jäseninä potilasvakuutusyhdistyksessä, joka voi myöntää vakuutuksia ja hoitaa korvaustointia jäsenyhtiöidensä lukuun. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa yhdistyksen sääntöt.

Ministeriön yhteydessä toimii potilasvahinkolain 11 §:n mukaan valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama potilasvahinkolautakunta. Sen tehtävänä on antaa ratkaisusuosituksia potilasvahinkojen korvaamisesta sille, joka vaatii tai jolta vaaditaan korvausta potilasvahingosta, sekä sille, jolla on oltava vakuutus potilasvahinkolain mukaisen vastuun varalta. Edelleen lautakunnan tehtävänä on antaa lausuntoja tuomioistuimille sekä pyrkiä potilasvahinkoja koskevan korvauskäytännön yhtenäistämiseen. Tarkempia säännöksiä on potilasvahinkolautakunnasta annetussa asetuksessa (396/87).

Potilasvahinkolain voimassaoloaikana vuoden 1992 loppuun mennessä on potilasvahinkolautakunnan käsiteltäväksi tullut 3 618 lausuntopyyntöä. Lausuntojen käsittelyaika on nykyisin noin yhdeksän kuukautta. Keskenkäsitellyn asioiden määrä vuoden 1992 lopussa oli 631 juttua, kun se vielä vuoden 1991 lopussa oli 469 ja vuoden 1990 lopussa 345

juttua. Vuoden 1992 aikana lautakunnan käsittelyyn tuli 942 uutta lausuntopyyntöä.

Asioiden ruuhkautuminen lautakunnassa johtuu siitä, ettei lautakunnalle ole voitu osoittaa voimavaroja riittävään vakinaiseen henkilöstöön juttumäärän jatkuvasta kasvusta huolimatta. Esiteltävät asiat valmistelelee yksi päätoiminen lakimiessihteerin apunaan viisi sivutoimista esittelijää. Sivutoimisia esittelijöitä käytettäessä on korvauskäytännön yhtenäisyyden vuoksi erityisen tärkeää, että on käytettävissä ajantasalla oleva atk-pohjainen rekisteri lausunnoista. Rekisteriä ei kuitenkaan ole vakinaisen henkilöstön vähäisyydestä johtuen saatu pidetyksi ajan tasalla. Lautakunnan jutturuuhkan purkaminen edellyttäisi lautakunnan jatkautumista jaostoihin, mikä puolestaan edellyttää valmistelevan työvoiman lisäämistä ainakin toisella päätoimisella sihteerillä.

Esittelevän henkilöstön vähäisyydestä johtuva ongelma on pyritty poistamaan muuttamalla marraskuussa 1989 potilasvahinkolautakunnasta annetun asetuksen 6 §:n 1 momenttia (988/89) siten, että sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä ministeriön tai silloisen lääkintöhallituksen virkamiehen toimimaan suostumuksensa mukaisesti potilasvahinkolautakunnan osa-aikaisena päätoimisena sihteerinä. Asetus tuli voimaan 1 päivänä joulukuuta 1989. Osa-aikainen päätoiminen sihteeri on kuitenkin voitu osoittaa lautakunnalle vain lyhyeksi ajaksi eikä toimenpiteellä siten ole ollut riittävää vaikutusta asioiden ruuhkautumisen estämiseksi.

Tämän vuoksi vuonna 1990 annettiin hallituksen esitys laiksi potilasvahinkolain 5 ja 11 §:n muuttamisesta (HE 304/1990 vp), mutta esitys, jota ei ehditty käsitellä ennen valtiopäivien päättymistä, raukesi.

Kun käsittelemättömien asioiden määrä potilasvahinkolautakunnassa on edelleen kasvanut ja käsittelyaika pidentynyt, on tämä osaltaan vaikuttanut siihen, että lautakunnan lakisääteisenä tehtävänä oleva pyrkimys korvauskäytännön yhtenäistämiseen on tästä syystä heikentynyt.

Asioiden ruuhkautuminen ja pitkät käsittelyajat potilasvahinkolautakunnassa heikentävät potilaiden oikeusturvaa heidän joutuessaan odottamaan asioidensa ratkaisemista. Edellä mainituista syistä ehdotetaan, että potilasva-

hinkolautakunta siirrettäisiin potilasvakuutusjärjestelmän itsenäiseksi asiantuntijaelimeksi, jonka toiminta rahoitettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaisesti potilasvakuutusmaksuilla.

Ehdotettu muutos on voimassa olevia vakuutusjärjestelmiä yhdenmukaistava. Potilasvahinkolautakunnan toiminnan tullessa potilasvakuutusmaksuilla rahoitettavaksi nämä kustannukset otettaisiin huomioon, kun sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vakuutusmaksun perusteet. Lautakunta olisi tällöin toimintansa rahoituksen osalta verrattavissa liikennevakuutuslain (279/59) mukaan liikennevakuutusyhdistyksessä toimivaan, korvaustoimen yhtenäisyyttä edistävään liikennevahinkolautakuntaan, jonka kustannukset maksetaan liikennevakuutusyhdistyksen varoista, ja tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaan toimivaan, muutoksenhakusioita käsittelevään tapaturmalautakuntaan, jonka talousarvion vahvistaa Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto r.y.

Voimassa olevan lain mukaan potilasvahinkolautakunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä. Lautakunnan päätoiminen sihteeri ja muu henkilöstö ovat virkasuhteessa valtioon. Asiantuntijat kutsuu lautakunnan esityksestä ministeriö. Ehdotetun muutoksen mukaan lautakunnan jäsenet ja varajäsenet nimitäisi edelleen valtioneuvosto. Lautakunnan esittelijät ja toimistohenkilökunnan ottaisi kuitenkin lautakunta, joka myös kutsuisi lautakunnan asiantuntijat. Esittelijät ja toimistohenkilökunta olisivat siten työsuhteessa potilasvahinkolautakuntaan.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan lautakunnan jäsenet, varajäsenet sekä sen kuulemat asiantuntijat ja lausunnonantajat saavat palkkiota valtion varoista sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. Ehdotettujen muutosten toteutuessa lautakunnan jäsenten ja varajäsenten palkkiot katettaisiin potilasvakuutusmaksuilla sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaisesti. Asiantuntijoiden, lausunnonantajien, esittelijöiden ja toimistohenkilökunnan palkkiot määräisi lautakunta pyydettyään asiasta lausunnon potilasvakuutusyhdistykseltä. Lautakunnan olisi vuosittain lokakuun loppuun mennessä annettava talousarvioesitys toiminnastaan sosiaali- ja terveysministeriölle, jonka olisi potilasvakuutusyhdistykseltä esityksestä lausunnon pyydettyään vahvistettava esitys vastaavan vuoden marraskuun loppuun mennessä. Potilasvakuu-

tusmaksuilla rahoitettaisiin potilasvahinkolautakunnan toiminta ministeriön vahvistaman talousarvion perusteella. Ehdotettujen muutosten yksityiskohdista säädettäisiin asetuksella.

Vuoden 1983 alusta voimaan tullessa korkolaissa (633/82) on lain soveltamisalan ulkopuolelle suljettu potilasvakuutusta lukuun ottamatta kaikki lakisääteiset vakuutusjärjestelmät. Se, ettei potilasvakuutusta mainita lain 1 §:n tyhjentävässä luettelossa, johtuu siitä, että potilasvakuutusjärjestelmä luotiin vasta korkolain säätämisen jälkeen vuonna 1986. Eduskunta edellytti korkolakia käsitellessään, että hallitus viipymättä ryhtyy toimenpiteisiin lakisääteisiä vakuutusjärjestelmiä koskevien lakien muuttamiseksi niin, että niihin lisätään yhtenäiset säännökset koron ja viivästyskoron maksamisesta. Työntekijäin eläkelain (395/61), merimieseläkelain (72/56), tapaturmavakuutuslain ja liikennevakuutuslain osalta annettiinkin asiasta hallituksen esitys vuonna 1984 (HE 16/1984 vp), jolloin mainittuihin lakeihin lisättiin pakottavat, korkoa ja viivästyskorkoa koskevat yhdenmukaiset säännökset. Lait tulivat voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1985. Niiden mukaan viivästyskorkoa maksetaan henkilövahingonkorvauksissa, kun kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona vakuutus- tai eläkelaitokselle esitettiin vaatimus sekä etuuden perustetta ja määrää koskeva selvitys.

Nykyisessä potilasvahinkolaissa ei ole säännöksiä korvaukselle maksettavasta viivästyskorosta. Tämän johdosta potilasvahinkojen korvauksiin on jouduttu soveltamaan korkolain ja vakuutusoppimuslain (132/33) säännöksiä viivästyskorosta.

Korkolain 4 §:ssä säädetään vuotuiseksi korkoksi 16 prosenttia. Lain 7 §:n 2 momentissa on säännös siitä, että vakuutuksenantajan maksuvelvollisuuden täyttämisen ajasta säädetään vakuutusoppimuslaissa. Vakuutusoppimuslain 22 §:n mukaan vahingonkorvausta vaativa on velvollinen sellaisen seikan selvittämiseksi, jolla voi olla merkitystä vakuutustapahtumaa ja vakuutuksenantajan vastuuta arvioitaessa, antamaan hänen saatavissaan olevat asiakirjat ja tiedot vakuutuksenantajan käytettäviksi. Saman lain 24 §:n mukaan vakuutuksenantajan on täytettävä maksuvelvollisuutensa yhden kuukauden kuluessa siitä, kun hän on saanut ilmoituksen vakuutustapahtumasta. Jos maksuvelvollisuus riippuu 22 §:ssä mainitusta selvityksestä, suoritusta ei kuitenkaan saa vaatia

ennen kuin 14 päivää on kulunut selvityksen toimittamisesta. Säännösten soveltaminen potilasvakuutuksessa on merkinnyt sitä, että vahingonkärseen tehtyä vahinkoilmoituksen potilasvakuutusyhdistykselle ja tämän hankittua lisäselvityksen, yhdistyksen on 14 vuorokauden kuluessa selvitettävä asian lääketieteellinen ja oikeudellinen peruste sekä suoritettava vahinkokäsittely niin, että korvaus on vahingonkärseen käytettävissä 14 vuorokauden sisällä siitä, kun esimerkiksi hoitolaitoksesta tullut selvitys on tullut yhdistykselle. Kun otetaan huomioon se, että potilasvahinkoasiat ovat vaikeasti selvitettäviä, on nykyinen vakuutus-sopimuslain asettama määräaika liian lyhyt.

Potilasvakuutusjärjestelmä joutuu lisäksi yhteensovittamaan korvaukset muiden lakisäästeisten järjestelmien kanssa, esimerkiksi siten, että työeläkejärjestelmä maksaa ensin työeläkejärjestelmän mukaiset eläkkeet ja vasta sen jälkeen potilasvakuutus voi maksaa täyden korvauksen ja TEL-järjestelmän välisen erotuksen ansionmenetystapauksissa. Tällöin potilasvakuutus ei edes voi hoitaa asiaa ennen kuin se on selvitetty muussa korvausjärjestelmässä. Potilasvakuutuksen lainmukainen käsittelyaika tulisi näin ollen pidentää kolmeksi kuukaudeksi yhdenmukaisesti muiden lakisäästeisten vakuutusten kanssa.

Muutos ehdotetaan toteutettavaksi siten, että potilasvahinkolakiin lisätään uusi 10 a § ja korkolain 1 §:ssä olevaan luetteloon niistä vakuutuslajeista, joihin lakia ei sovelleta, lisätään potilasvakuutus.

2. Esityksen vaikutukset

Esitys siirtäisi kustannusvastuun potilasvahinkolautakunnan toiminnasta valtiolta potilasvakuutusyhdistykselle. Potilasvakuutusyhdistyksen tätä koskevat kulut otettaisiin potilasvakuutustoiminnasta aiheutuvana menoeränä huomioon vakuutusmaksujen perusteissa potilasvahinkolain 6 §:n 2 momentin mukaisesti. Potilasvakuutuksen ottamiseen velvoitetut, pääosin kuntasektori, tulisivat viime kädessä kustantamaan potilasvahinkolautakunnan toiminnan rahoituksen osana vakuutusmaksua.

Jos tavoite toisen päätoimisen sihteerin palkkaamisesta lautakuntaan toteutuu ja jos sosiaali- ja terveysministeriö korottaa lautakunnan esityksen mukaisesti jäsenten kokouspalkkioita ja asiantuntijoiden palkkioita, arvioidaan lautakunnan vuosittaisiksi kokonaiskus-

tannuksiksi 2,2 miljoonaa markkaa. Lautakunnan siirtyminen sosiaali- ja terveysministeriön yhteydestä itsenäiseksi asiantuntijaelimeksi aiheuttaa siirtymävaiheessa muun muassa uusien toimitilojen, palkanmaksu- ja kirjanpitojärjestelmien sekä ATK-laitteiden hankkimisesta johtuvia lisäkustannuksia. Vuoden 1992 vakuutusmaksujen kokonaismäärä oli 82,4 miljoonaa markkaa, josta suurimman vakuutuksenottajaryhmän, kuntasektorin osuus oli 75 miljoonaa markkaa. Lautakunnan kustannukset olisivat siten noin 3 % vakuutusmaksusta. Lautakunnan kokonaiskustannukset vuonna 1992 olivat noin 1 300 000 markkaa.

Ehdotuksen mukaan valtio vastaisi niistä potilasvakuutusyhdistykselle aiheutuneista kustannuksista, jotka syntyvät, kun potilasvahinkolautakunta joutuu käsittelemään lausuntoasioita ennen potilasvahinkolain voimaantuloa terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä aiheutuneesta henkilövahingosta. Nämä kustannukset on arvioitu 40 000 markaksi. Toukokuun alusta 1987 voimaan tullutta nykyistä järjestelmää edeltävän lainsäädännön mukaan potilasvahinkolautakunnan käsiteltäviksi tulevia lausuntopyyntöjä oli 1992 lautakunnan käsittelyssä 34 kappaletta. Vanhan järjestelmän mukaan lautakunnalle käsiteltäviksi tulevien tapausten lukumäärä on kuitenkin jatkuvasti aleneva.

Koska potilasvahinkolain mukaisille korvauksille on jo nykyään maksettu korkolain perusteella viivästyskorkoa, ei ehdotus lisää tältä osin potilasvakuutusyhdistyksen hallintomenoja. Kun ehdotus pidentää potilasvahinkoasioiden viivästyskorotonta käsittelyaikaa, voidaan olettaa, että ehdotus vähentää jonkin verran yhdistyksen viivästyskorkomenoja.

3. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 8 päivänä helmikuuta 1990 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus potilasvahinkolautakunnan siirtämisestä potilasvakuutusyhdistyksen yhteyteen ja lautakunnan toiminnan rahoittamisesta potilasvakuutusyhdistyksen varoista. Työryhmän esityksen (työryhmämuistio 1990:8) pohjalta annettiin vuonna 1990 edellä mainittu hallituksen esitys potilasvahinkolain 5 ja 11 §:n muuttamisesta, joka kuitenkin raukesi. Tämä hallituksen esitys perustuu viivästyskorkosäännöstä lukuun ottamatta aikaisemmin rauenneeseen hallituksen esitykseen.

Nyt annettavasta esityksestä pyydettiin lau-

sunnnot oikeusministeriöltä, Suomen Kaupunki-
liitolta, Suomen Kunnallisliitolta, Finlands
svenska kommunförbundet, Sairaaliitolta,
Terveystieteiden ammattijärjestö TEHY:
ltä, Suomen Kuluttajaliitolta sekä potilasva-
kuutusyhdistykseltä. Lausunnossaan kunnallis-
järjestöt ja Sairaaliitto vastustivat esitystä
katsoen voimassa olevan järjestelmän takaavan
potilasvahinkolautakunnan riippumattoman
aseman. Järjestöjen mielestä esityksestä kunnil-
le aiheutuvat lisäkustannukset on otettava huo-

mioon kuntien valtionosuusperusteissa. Muut
lausunnonantajat katsovat esityksen olevan
tarpeellinen potilaiden oikeusturvan kannalta.

Kun potilasvahinkolautakunnan päätoimi-
nen henkilöstö siirtyy esityksen mukaan valtion
virkasuhteesta työsuhteeseen potilasvahinko-
lautakuntaan, on henkilöstön aseman muuttu-
misen johdosta asian valmistelussa noudatettu
yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitok-
sissa annetun lain (651/88) edellyttämää menet-
telyä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Potilasvahinkolaki

5 §. *Vakuutuksenantaja.* Pykälän 2 momentis-
sa oleva säännös sosiaali- ja terveysministeriön
toimivallasta vahvistaa potilasvakuutusyhdis-
tyksen säännöt ehdotetaan siirrettäväksi uuteen
3 momenttiin. Tähän momenttiin lisättäisiin
myös säännös sosiaali- ja terveysministeriön
valvontatoimivallasta potilasvakuutusyhdistyk-
sen suhteen. Säännös ministeriön oikeudesta
valvoa potilasvakuutusyhdistyksen toimintaa
noudattaisi soveltuvin osin, mitä vakuutusyhtiö-
laissa (1062/79) säädetään vakuutusyhtiön
valvonnasta. Nykyisin potilasvakuutusyhdis-
tyksen valvonnasta säädetään nimenomaisesti
ainoastaan ministeriön vuonna 1986 vahvista-
missa potilasvakuutusyhdistyksen säännöissä.

10 a §. *Korvauksen korotus.* Ehdotuksen mu-
kaan potilasvahingosta maksettavan korvauk-
sen viivästyessä on maksettava viivästynyt kor-
vaus viivästysajalta korotettuna. Kuten muis-
sakin lakisääteissä korvausjärjestelmissä ei
viivästyskoron maksuvelvollisuus koske vakuu-
tus- ja eläkelaitosten välisiä korvausten yhteen-
sovittamiseen ja takautumisoikeuteen liittyviä
suorituksia. Säännös velvollisuudesta maksaa
viivästyskorkoa on pakottava. Potilasvakuu-
tusyhdistyksen on omasta aloitteestaan makset-
tava viivästyskorko. Hakijan ei tarvitse esittää
korosta vaatimusta. Muusta kuin pykälässä
säädetystä 16 prosentin korkokannasta ei voida
sopia. Asianosaiset voivat kuitenkin viivästyksen
alkamisen jälkeen sopia, ettei viivästyskor-
koa makseta.

Potilasvakuutusyhdistyksellä olisi ehdotuk-

sen mukaan kolmen kuukauden käsittelyaika
ilman viivästyskoron maksamisvelvollisuutta.
Määräaika lasketaan sen kalenterikuukauden
päättymisestä, jona yhdistykselle esitettiin vaa-
timus sekä etuuden perustetta ja määrää kos-
keva sellainen selvitys kuin kohtuudella voi-
daan vaatia ottaen huomioon myös yhdistyk-
sen mahdollisuus hankkia selvitys. Vaatimuk-
sena ja selvityksenä pidetään vahinkoilmoitusta
asianmukaisine liitteineen. Jos suoritus tästä
määräajasta viivästyy, on yhdistys velvollinen
maksamaan viivästyskorkoa. Jatkuvia korvauk-
sia koskeissa potilasvahinkoasioissa edellyte-
tään nykyisin potilasvahinkolautakunnan lau-
suntoa jo itse korvausperusteesta. Näissä tapauk-
sissa kolmen kuukauden määräaika alkaa
kulua vasta lautakunnan korvausperustetta
koskevan lausunnon antamisesta.

Viivästyskorkoa maksetaan jokaiselta viiväs-
tyspäivältä. Jos päätöksen antamisen jälkeen
saman päätöksen perusteella joudutaan myö-
hemmin suoritettavalle erälle maksamaan vii-
västyskorkoa, on korko maksettava jokaiselta
päivältä eräpäivästä lukien.

Pykälän 3 momentissa säädetään velkojan
viivästyksestä ja eräiden maksusteiden vaiku-
tuksesta. Velkojan viivästyksellä tarkoitetaan
sitä, että korvausta ei voida maksaa korvauk-
sensajasta johtuneesta syystä esimerkiksi, kun
hän ei toimita pyydettyjä lisäselvityksiä. Täl-
löin viivästyskorkoa ei tarvitse maksaa pitem-
mältä ajalta kuin siitä päivästä, jona este
potilasvakuutusyhdistyksen tieteen on lakannut.
Momentin toisessa virkkeessä on säännös eräiden
maksusteiden vaikutuksesta. Potilasva-
kuutusyhdistys ei ole velvollinen maksamaan

viivästyskorkoa tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Ehdotuksen mukaan 26 markkaa pienempää viivästyskorkoa ei makseta, koska se aiheuttaisi potilasvakuutusyhdistykselle tarpeetonta työtä eikä sillä olisi korvauksensaajalle olennaista taloudellista merkitystä. Mainittu markkamäärä sidotaan vuosittain vahvistettavaan työnte-
kijäin eläkelain 9 §:ssä tarkoitettuun indeksiin ja tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähim-
pään täyteen markkaan.

11 §. *Potilasvahinkolautakunta.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että potilasvahinkolautakunta siirrettäisiin yleisperusteluissa esitetyn mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön yhteydestä potilasvakuutusjärjestelmän it-
senäiseksi asiantuntijaimeksi, jonka toiminta rahoitettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaisesti potilasvakuutusyhdistyksen varoista.

1.2. Korkolaki

1 §. *Soveltamisala.* Yleisperusteluissa ja potilasvahinkolakiin lisättäväksi ehdotetun 10 a §:n perusteluissa esitetystä syistä ehdotetaan korkolain 1 §:n 2 momentin 2 kohdan luetteloa täydennettäväksi potilasvakuutusta koskevalla maininnalla.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetusta potilasvahinkolain muutoksesta

1.

Laki

potilasvahinkolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä heinäkuuta 1986 annetun potilasvahinkolain (585/86) 5 §:n 2 momentti ja 11 § sekä
lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 10 a § seuraavasti:

5 §

Vakuutuksenantaja

Kaikkien potilasvakuutustoimintaa harjoit-

säädettäisiin tarkemmin asetuksessa potilasvahinkolautakunnasta.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Lakiehdotusten voimaan tullessa asetetun lautakunnan ehdotetaan jatkavan toimintaansa vuoden 1996 loppuun. Potilasvakuutusyhdistyksen sääntöjen 22 §:n mukaan yhdistyksen tilikausi on kalenterivuosi. Tähän liittyen on tarkoituksenmukaista, että myös potilasvahinkolautakunnan toimikausi olisi kolme kalenterivuotta.

Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan sel-
vyyden vuoksi säädettäväksi siitä, että kaikki potilasvahinkolautakunnan käsiteltäviksi ennen lainmuutoksen voimaantuloa kuuluvat asiat siirtyisivät ehdotetun lain säännösten nojalla toimivalle lautakunnalle. Lautakunnan toimivaltaisuus ei siis muuttuisi.

Lautakunta antaisi edelleen lausuntoja myös ennen potilasvahinkolain voimaantuloa terveyden- tai sairaanhoidon yhteydessä sattuneista henkilövahingoista. Näistä lausunnoista potilasvakuutusyhdistykselle aiheutuvia kustannuksia varten maksettaisiin valtion varoista yhdistykselle kertakorvaus.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

tavien vakuutusyhtiöiden on kuuluttava potilasvakuutusyhdistykseen. Yhdistys voi myöntää vakuutuksia ja hoitaa korvaustointa jäsenyhtiöidensä lukuun. Yhdistys vastaa vahingoista silloin, kun vakuutuksen ottaminen on lai-

minlyöty, sekä määrää ja perii 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun korotetun vakuutusmaksun.

Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo yhdistyksen toimintaa ja vahvistaa sen säännöt. Valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä vakuutusyhtiölaissa (1062/79) säädetään vakuutusyhtiön valvonnasta.

10 a §

Korvauksen korotus

Tämän lain mukaisen korvauksen viivästysessä potilasvakuutusyhdistyksen on maksettava viivästynyt korvaus viivästysajalta korotettuna. Korvauksen korotus on vuotta kohden lasketuna 16 prosenttia. Velvollisuus maksaa korvaus korotettuna ei kuitenkaan koske lakisäästeistä vakuutusta harjoittavien vakuutus- tai eläkelaitosten välisiä yhteensovitukseen eikä takautumisoikeuteen perustuvia suorituksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu korvauksen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona vahingonkärsinyt on esittänyt potilasvakuutusyhdistykselle vaatimuksensa sekä korvauksen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös yhdistyksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle korvauserälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä.

Milloin korvausta ei ole voitu vahingonkärsineestä johtuvasta syystä maksaa oikeassa ajassa, yhdistys ei ole velvollinen maksamaan korvausta korotettuna pitemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona este yhdistyksen tieteen on lakannut. Jos korvauksen suorittaminen viivästyy lain säännöksen johdosta taikka yleisen liikenteen tai maksuliikenteen keskeytymisen taikka muun senkaltaisen ylivoimaisen esteen vuoksi, yhdistys ei ole velvollinen maksamaan korvausta korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Korvauksen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 26 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvit-

taessa yhdistykselle ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

11 §

Potilasvahinkolautakunta

Asiantuntijaelimenä potilasvakuutusasioissa on valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama potilasvahinkolautakunta. Lautakunnan tehtävänä on antaa potilasvahinkojen korvaamisesta ratkaisusuosituksia sille, joka vaatii tai jolta vaaditaan korvausta potilasvahingosta, sekä sille, jolla on oltava vakuutus tämän lain mukaisen vastuun varalta. Lautakunnan tehtävänä on lisäksi antaa lausuntoja tuomioistuimille niiden käsitellessä potilasvahinkojen korvaamiskysymyksiä. Tehtävänsä hoitaessaan lautakunnan tulee pyrkiä potilasvahinkojen korvauskäytännön yhtenäistämiseen.

Potilasvahinkolautakunnan kokoonpanosta säädetään asetuksella.

Potilasvahinkolautakunnan toiminnasta aiheutuneet kustannukset maksetaan potilasvakuutusyhdistyksen varoista sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain vahvistaman lautakunnan talousarvion perusteella siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

1. Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

2. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3. Tämän lain voimaan tullessa asetettuna oleva potilasvahinkolautakunta sekä sosiaali- ja terveysministeriön kutumat asiantuntijat jatkavat toimintaansa vuoden 1996 loppuun. Lautakunnasta on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään potilasvahinkolautakunnasta.

4. Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tapahtuneisiin henkilövahinkoihin. Lain voimaan tullessa asetettuna olevan lautakunnan käsiteltäviksi kuuluvat asiat siirtyvät kuitenkin tämän lain mukaisen lautakunnan käsiteltäviksi.

5. Potilasvahinkolautakunnan tehtävänä on myös antaa lausuntoja siitä, onko potilaalle suoritettava vahingonkorvausta ennen potilasvahinkolain voimaantuloa terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä aiheutuneesta henkilövahingosta. Näistä lausunnoista potilasvakuutusyhdistykselle aiheutuvia kustannuksia varten

maksetaan valtion varoista yhdistykselle vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta kerta-korvaus, jonka määrän sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa yhdistystä kuultuaan.

6. Tätä lakia ei 10 a §:n osalta sovelleta asiaan, joka ennen tämän lain voimaantuloa on tullut vireille potilasvakuutusyhdistyksessä ja josta on esitetty korvausvaatimus ennen tämän

lain voimaantuloa. Säännöksiä korvauksen korotuksesta on kuitenkin sovellettava sellaiseen korvauserään, jonka eräpäivä on lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

6. Tämän lain 10 a §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodeksi 1993 vahvistettua palkkaindeksilukua.

2.

Laki

korkolain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1982 annetun korkolain (633/82) 1 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on 16 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (943/83), seuraavasti:

1 §
Sovelletamisala

lakisääteiseen eläkevakuutukseen eikä työntekijän ryhmähenkivakuutukseen tai sitä vastaavaan kunnallisen eläkelaitoksen myöntämään etuuteen;

Tätä lakia ei sovelleta:

2) liikennevakuutukseen, potilasvakuutukseen, lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen tai

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki**potilasvahinkolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä heinäkuuta 1986 annetun potilasvahinkolain (585/86) 5 §:n 2 momentti ja 11 § sekä
lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 10 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Vakuutuksenantaja

Kaikkien potilasvakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden on kuuluttava potilasvakuutusyhdistykseen. Yhdistys voi myöntää vakuutuksia ja hoitaa korvaustointia jäsenyhtiöidensä lukuun. Yhdistys vastaa vahingosta silloin, kun vakuutuksen ottaminen on laiminlyöty, sekä määrää ja perii 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun korotetun vakuutusmaksun. *Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa yhdistyksen säännöt.*

Kaikkien potilasvakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden on kuuluttava potilasvakuutusyhdistykseen. Yhdistys voi myöntää vakuutuksia ja hoitaa korvaustointia jäsenyhtiöidensä lukuun. Yhdistys vastaa vahingoista silloin, kun vakuutuksen ottaminen on laiminlyöty, sekä määrää ja perii 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun korotetun vakuutusmaksun.

Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo yhdistyksen toimintaa ja vahvistaa sen säännöt. Valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä vakuutusyhtiölaissa (1062/79) säädetään vakuutusyhtiön valvonnasta.

10 a §

Korvauksen korotus

Tämän lain mukaisen korvauksen viivästyessä potilasvakuutusyhdistyksen on maksettava viivästynyt korvaus viivästysajalta korotettuna. Korvauksen korotus on vuotta kohden laskettuna 16 prosenttia. Velvollisuus maksaa korvaus korotettuna ei kuitenkaan koske lakisääteistä vakuutusta harjoittavien vakuutus- tai eläkelaitosten välisiä yhteensovitukseen eikä takautumisoi- keuteen perustuvia suorituksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu korvauksen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivästä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulumut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona vahingonkärsinyt on esittänyt potilasvakuutusyhdistykselle vaatimuksensa sekä korvauksen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös yhdistyksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle

Voimassa oleva laki

Ehdotus

korvauserälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä.

Milloin korvausta ei ole voitu vahingonkärsineestä johtuvasta syyistä maksaa oikeassa ajassa, yhdistys ei ole velvollinen maksamaan korvausta korotettuna pitemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona este yhdistyksen tieteen on lakannut. Jos korvauksen suorittaminen viivästyy lain säännöksen johdosta taikka yleisen liikenteen tai maksuliikenteen keskeytymisen taikka muun senkaltaisen ylivoimaisen esteen vuoksi, yhdistys ei ole velvollinen maksamaan korvausta korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Korvauksen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 26 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa yhdistykselle ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

11 §

Potilasvahinkolautakunta

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä on valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama potilasvahinkolautakunta, jonka tehtävänä on antaa ratkaisusuosituksia potilasvahinkojen korvaamisesta sille, joka vaatii tai jolta vaaditaan korvausta potilasvahingosta, sekä sille, jolla on oltava vakuutus tämän lain mukaisen vastuun varalta. Lautakunnan tehtävänä on lisäksi antaa lausuntoja tuomioistuimille niiden käsitellessä potilasvahinkojen korvaamiskysymyksiä. Tehtäväänsä hoitaessaan lautakunnan tulee pyrkiä potilasvahinkoja koskevan korvauskäytännön yhtenäistämiseen.

11 §

Potilasvahinkolautakunta

Asiantuntijaelimenä potilasvakuutusasioissa on valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama potilasvahinkolautakunta. Lautakunnan tehtävänä on antaa potilasvahinkojen korvaamisesta ratkaisusuosituksia sille, joka vaatii tai jolta vaaditaan korvausta potilasvahingosta, sekä sille, jolla on oltava vakuutus tämän lain mukaisen vastuun varalta. Lautakunnan tehtävänä on lisäksi antaa lausuntoja tuomioistuimille niiden käsitellessä potilasvahinkojen korvaamiskysymyksiä. Tehtäväänsä hoitaessaan lautakunnan on pyrittävä potilasvahinkojen korvauskäytännön yhtenäistämiseen.

Potilasvahinkolautakunnan toiminnasta aiheutuneet kustannukset maksetaan potilasvakuutusyhdistyksen varoista sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain vahvistaman lautakunnan talousarvion perusteella siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

1. Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

2. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3. Tämän lain voimaan tullessa asetettuna oleva potilasvahinkolautakunta sekä sosiaali- ja terveysministeriön kutsumat asiantuntijat jatkavat toimintaansa vuoden 1996 loppuun. Lautakunnasta on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään potilasvahinkolautakunnasta.

4. Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tapahtuneisiin henkilövahinkoihin. Lain voimaan tullessa asetettuna olevan lautakunnan käsiteltäviksi kuuluvat asiat siirtyvät kuitenkin tämän lain mukaisen lautakunnan käsiteltäviksi.

5. Potilasvahinkolautakunnan tehtävänä on myös antaa lausuntoja siitä, onko potilaalle suoritettava vahingonkorvausta ennen potilasvahinkolain voimaantuloa terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä aiheutuneesta henkilövahingosta. Näistä lausunnoista potilasvakuutusyhdistykselle aiheutuvia kustannuksia varten maksetaan valtion varoista yhdistykselle vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta kertakorvaus, jonka määrän sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa yhdistystä kuultuaan.

6. Tätä lakia ei 10 a §:n osalta sovelleta asiaan, joka ennen tämän lain voimaantuloa on tullut vireille potilasvakuutusyhdistyksessä ja josta on esitetty korvausvaatimus ennen tämän lain voimaantuloa. Säännöksiä korvauksen korotuksesta on kuitenkin sovellettava sellaiseen korvauserään, jonka eräpäivä on tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

7. Tämän lain 10 a §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodeksi 1993 vahvistettua palkkaindeksilukua.

2.

Laki**korkolain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1982 annetun korkolain (633/82) 1 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on 16 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (943/83), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Soveltamisala

 Tätä laki ei sovelleta:

 2) liikennevakuutukseen, lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen tai lakisääteiseen eläkevakuutukseen eikä työntekijäin ryhmähenkivakuutukseen tai sitä vastaavaan kunnallisen eläkelaitoksen myöntämään etuuteen;

 2) liikennevakuutukseen, *potilasvakuutukseen*, lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen tai lakisääteiseen eläkevakuutukseen eikä työntekijäin ryhmähenkivakuutukseen tai sitä vastaavaan kunnallisen eläkelaitoksen myöntämään etuuteen;

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.
